

Doniyor Kitobi — To‘qsoninchi bo‘lim

Kundalikning mohiyatini ochib berish: tortishuvlar va ziddiyatlarning tarixiy tadqiqi

Jeff Pippenger

2024-02-23

Agar siz avvalgi maqoladagi so‘nggi parchaga diqqat bilan nazar solgan bo‘lsangiz, 1910 yilda A. G. Daniells “doimiy” mavzusi yuzasidan Sister White bilan bo‘lgan suhbatiga o‘zi bilan olib kirganini da’vo qilgan Early Writings kitobida uchraydigan o‘sha parchaning asl manbasini ko‘rgan bo‘lasiz. “Doimiy” Masihning muqaddas ma’baddagi xizmati degan ma’noni bildiradi, degan “yolg‘on”ni o‘rnatishga urinayotganlar hukm soati xitobini berganlarga taqdim etilgan to‘g‘ri qarashni Sister White tomonidan berilgan bevosita va ravshan ma’qullovni zaiflashtirishlari zarur edi. Ular o‘ylab topgan “yolg‘on” shundan iborat ediki, Sister White aniq qilib ogohlantirgan yagona ogohlantirish vaqt belgilash haqidagi ogohlantirish edi. Artur White o‘z tarjimai holida isbotlashga urinadigan narsa shu, va uning otasi — Ellen White’ning o‘g‘li — hamda Daniells o‘ylab topilgan suhbat orqali isbotlamoqchi bo‘lgan narsa ham shu edi.

Avval ta’kidlanganidek, “kundalik” mavzusida Opa Uayt bilan Daniells o‘rtasida bo‘lib o‘tgan biror suhbat haqida hech qanday qayd mavjud emas. Taxmin qilingan bu suhbat 1931-yilda ilgari surilgan. Agar Opa Uayt 1910-yildagi bir suhbatda Daniellsning “kundalik” haqidagi qulagan qarashini ma’qullagan bo‘lsa, nega Opa Uayt o‘z qarashini ilgari surishda g‘ayratli ekanini ta’kidlagan o‘sha kishi uning ma’qullovini yigirma bir yil davomida sukut saqlab yashirgan bo‘lardi? Bu suhbat emas edi, bu uydirma edi.

Intervyuning ixtiro qilinishi uning “kundalik” haqidagi bayonotining mazmunini go‘yo vaqt belgilashga qarshi bergan ogohlantirishiga tasodifan qo‘shilgan bir narsa sifatida ko‘rsatishga qaratilgan edi, va Artur Uayt 1931 yil tarixini qanday taqdim etgan bo‘lsa, o‘sha usulda bu yolg‘onga o‘z izini qoldirdi. U masihiy sifatida tarixni shunchaki bayon qilishi va tarixiy revizionizmni bu masalaga aralashtirmasligi kerak edi. Biz avvalgi maqolani 1850 yildagi, “Early Writings”dagi parcha kelib chiqqan o‘sha parcha bilan yakunlagan edik. Bu bayonot ilk bor 1850 yilda, “Review”da, so‘ng esa “Experience and Views” kitobida yana paydo bo‘lgan. Uchinchi marta esa “Early Writings” kitobida uchraydi, biroq “Early Writings” kitobiga aylanish jarayonida ayrim o‘zgarishlar yuz bergan. Shunga qaramay, ba’zilar uning ishini obro‘sizlantirishga urinishlarida da’vo qilganlaridek, Bashorat Ruhi yozuvlarining ko‘pi o‘zgartirilgan, deb aytmaymiz.

“Rabbiy menga 1843 yilgi jadval Uning qo‘li bilan boshqarilganini va uning biror qismi o‘zgartirilmasligi kerakligini ko‘rsatdi; undagi raqamlar U xohlaganidek edi. Uning qo‘li ayrim raqamlardagi bir xatoni ustida bo‘lib, uni yashirib turgan edi, shunday ekan, Uning qo‘li olib tashlanmaguncha, hech kim uni ko‘ra olmas edi.

“Shunda men ‘Kundalik’ga nisbatan shuni ko‘rdimki, ‘qurbonlik’ so‘zi insonning donoligi bilan qo‘shib qo‘yilgan bo‘lib, matnga tegishli emas; va Rabbiiy uning to‘g‘ri tushunchasini hukm soati haqidagi nido qilganlarga berdi. 1844-yilgacha, birlik mavjud bo‘lgan paytda, deyarli hamma ‘Kundalik’ning to‘g‘ri talqinida birlashgan edi; ammo 1844-yildan beri, chalkashlik ichida, boshqa qarashlar qabul qilindi va buning ortidan zulmat hamda chalkashlik keldi.” Review and Herald, 1850-yil 1-noyabr.

Ushbu parcha dastlab 1849-yildagi The Present Truth nashrida bo‘lgan, biroq u 1850-yil noyabr oyida Review and Herald’da chop etilgan. Asl qo‘lyozmada Opa Uayt Rabbiiy yaqinda o‘ziga ko‘rsatgan bir necha narsalarni yozib bayon qilayotganini bevosita aytadi, va butun maqolani o‘qiganingizda ko‘plab mavzular yoritilganini ko‘rasiz. Unga ko‘rsatilgan turli mavzular qariyb yigirmatadir. Muhimi shundaki, asl maqolada “kundalik” mavzusi bilan “vaqt belgilash” mavzusi unga ko‘rsatilgan narsalarning ikki xil vahiyi edi.

Asl qo‘lyozmada ular turli xatboshilarda ajratib ko‘rsatilgan edi. Parcha Experience and Views asarida qayta bosilganda, muharrirlar Opa White “the daily” haqidagi kashshoflar qarashini qo‘llab-quvvatlaydigan xatboshini, vaqt belgilashdan ogohlantiruvchi keyingi xatboshi bilan birlashtirdilar. Asl matnni o‘qir ekansiz, e’tibor beringki, ayrim mavzularga urg‘u Bosh Harflar orqali berilgan. U “the daily” haqidagi kashshoflar qarashini ma’qullaydigan xatboshida Daily so‘zini Bosh Harf bilan yozadi, keyingi xatboshida esa Time so‘zini Bosh Harf bilan yozadi; shu tariqa, unga ko‘rsatilgan bu ikki mavzu o‘rtasida to‘g‘ridan-to‘g‘ri farqni belgilaydi.

“Aziz Birodarlar va Opa-singillar,

“Rabbiiy yaqinda menga vahiyda ko‘rsatgan narsalardan qisqacha bir tasvirni sizlarga bermoqchiman. Menga Isoning go‘zalligi va farishtalarning bir-birlariga bo‘lgan muhabbati ko‘rsatildi. Farishta dedi: —Ularning muhabbatini ko‘ra olmaysizlarmi?—unga ergashinglar. Xuddi shunday, Xudoning xalqi ham bir-birini sevishi kerak. Aybni birodaringga emas, balki o‘zingga olish afzalroqdir. Men “bor narsalaringizni sotinglar va sadaqa beringlar” degan xabarning ba’zilar tomonidan uning ravshan nurida yetkazilmaganini ko‘rdim; Najotkorimizning bu so‘zlarining asl maqsadi aniq bayon etilmagan edi. Men shuni ko‘rdimki, sotishning maqsadi mehnat qilib, o‘zini o‘zi ta’minlay oladiganlarga berish emas, balki haqiqatni yoyishdir. Mehnat qila oladiganlarni bekorchilikda qo‘llab-quvvatlash va erkalatish gunohdir. Ba’zilar barcha yig‘ilishlarga qatnashishda g‘ayratli bo‘lganlar; ammo bu Xudoni ulug‘lash uchun emas, balki “nonlar va baliqlar” uchundir. Bundaylar o‘z oilalarining ehtiyojlarini ta’minlash va hozirgi haqiqatning qimmatli ishini qo‘llab-quvvatlash uchun berishga biror narsaga ega bo‘lish maqsadida, uyda qolib, qo‘llari bilan “ezgu ish”ni qilib mehnat qilganlari ancha yaxshiroq bo‘lur edi.”

Men ko‘rdimki, ayrimlar imonsizlar oldida kasallar shifo topsin deb ibodat qilishda xato qilgan edilar. Agar oramizda biror kishi kasal bo‘lsa va Yoqub 5:14, 15 ga muvofiq, jamoat oqsoqollarini kelib uning ustidan ibodat qilishga chaqirsa, biz Iso o‘rnak qilgan yo‘lga ergashmog‘imiz lozim. U imonsizlarni xonadan chiqarib yubordi, so‘ng kasalga shifo berdi; shunday ekan, oramizdagi kasallar uchun ibodat qilganimizda, imoni bo‘lmaganlarning imonsizligidan ajralishga intilishimiz kerak.

“So‘ngra e’tiborim Iso o‘z shogirdlarini alohida olib, yuqori xonaga kirgan va u yerda avval ularning oyoqlarini yuvgan, so‘ng esa ularga uning sindirilgan tanasini ifoda etuvchi sindirilgan nondan hamda uning to‘kilgan qonini ifoda etuvchi uzum sharbatidan yedirgan vaqtga qaratildi. Men ko‘rdimki, hamma bularni anglab ish tutishi va bu masalalarda Isoning namunasiga ergashishi, hamda bu marosimlarni ado etayotganda, imkon qadar imonsizlardan ajralgan holda bo‘lishi lozim.”

“Shundan so‘ng menga ko‘rsatildiki, yetti oxirgi balo Iso Muqaddas Maqbadni tark etganidan keyin yog‘diriladi. Farishta dedi: — Fosiqlarning halokatiga yoki o‘limiga sabab bo‘ladigan narsa Xudo va Qo‘zining g‘azabidir. Xudoning ovozi yangraganda, muqaddaslar bayroqlari ko‘tarilgan lashkar kabi qudratli va dahshatli bo‘ladilar; ammo ular o‘sha paytda yozilgan hukmni ijro etmaydilar. Hukmning ijro etilishi 1000 yilning oxirida bo‘ladi.”

“Muqaddaslar o‘lmaslikka o‘zgartirilgandan keyin, va birgalikda ko‘tarib ketilib, arflarini, tojlarini va hokazolarni qabul qilib, Muqaddas Shaharga kirganlaridan so‘ng, Iso va muqaddaslar hukm qilish uchun o‘tirdilar. Kitoblar ochildi: hayot kitobi va o‘lim kitobi; hayot kitobida muqaddaslarning yaxshi ishlari, o‘lim kitobida esa fosiqlarning yomon ishlari yozilgan edi. Bu kitoblar Qonun kitobi — Muqaddas Kitob bilan taqqoslandi va shunga muvofiq ular hukm qilindilar. Muqaddaslar Iso bilan yakdillikda fosiq o‘liklar ustidan hukm chiqaradilar. Mana, qaranglar! — dedi farishta, — muqaddaslar Iso bilan yakdillikda hukmda o‘tiradilar va tanada qilingan ishlariga ko‘ra fosiqlarning har biriga o‘lchab beradilar, va hukm ijro etilganda ular nima olishlari kerak bo‘lsa, o‘sha narsa ularning ismlari qarshisiga yozib qo‘yiladi. Men ko‘rdimki, bu yerga, 1000 yil davomida, Muqaddas Shahar yerga tushishidan oldin, Muqaddas Shaharda Iso bilan birga muqaddaslarning ishi shu edi. So‘ng 1000 yilning oxirida Iso, farishtalar va U bilan birga bo‘lgan barcha muqaddaslar Muqaddas Shaharni tark etadilar; va U ular bilan birga yerga tushayotgan paytda, fosiq o‘liklar tiriltiriladi, va shunda Uni ‘teshib yuborgan’ ayni o‘sha odamlar ham tiriltirilib, Uni uzoqdan butun ulug‘vorligi ichida, farishtalar va muqaddaslar U bilan birga ekanini ko‘radilar va U sababli fig‘on qiladilar. Ular Uning qo‘llaridagi va oyoqlaridagi mix izlarini, hamda yonboshiga nayza sanchilgan joyni ko‘radilar. Mix va nayzaning izlari o‘sha vaqtda Uning ulug‘vorligi bo‘ladi. Aynan 1000 yilning oxirida Iso Zaytun tog‘i ustiga oyoq qo‘yadi, va tog‘ ikkiga yoriladi, va ulkan tekislikka aylanadi; o‘sha paytda qochadiganlar esa endigina tiriltirilgan fosiqlardir. Shundan keyin Muqaddas Shahar pastga tushib, o‘sha tekislikka o‘rnashadi.”

“Shunda Shayton tiriltirilgan yovuzlarga o‘z ruhini singdiradi. U ularga Shahardagi lashkar oz ekanini, o‘zining lashkari esa ko‘p ekanini, va ular azizlarni yengib, Shaharni qo‘lga kiritishlari mumkinligini maqtanib aytadi. Shayton o‘z lashkarini to‘plab ruhlantirayotgan paytda, azizlar Shaharda bo‘lib, Xudoning Jannatining go‘zalligi va ulug‘vorligini tomosha qilayotgan edilar. Iso ularning boshida bo‘lib, ularga yo‘l ko‘rsatayotgan edi. To‘satdan o‘sha latofatli Najotkor bizning oramizdan g‘oyib bo‘ldi; ammo ko‘p o‘tmay, biz Uning yoqimli ovozini eshitdik: ‘Kelinglar, Otamning barakalilari, dunyo yaratilganidan beri sizlar uchun tayyorlab qo‘yilgan shohlikni meros qilib olinglar.’ Biz Isoning atrofiga yig‘ildik, va U Shahar darvozalarini yopishi bilanoq, yovuzlar ustiga la‘nat e‘lon qilindi. Darvozalar yopildi. So‘ng azizlar qanotlaridan foydalanib, Shahar devorining tepasiga ko‘tarildilar. Iso ham ular bilan birga edi; Uning toji yorqin va ulug‘vor ko‘rinar edi. Bu toj toj ichida toj bo‘lib, soni yettita edi.

Azizlarning tojlari eng sof oltindan bo‘lib, yulduzlar bilan bezatilgan edi. Ularning yuzlari ulug‘vorlik bilan porlar edi, chunki ular Isoning ayni suratida edilar; va ular ko‘tarilib, barchalari birgalikda Shaharning tepasiga qarab harakatlanganlarida, men bu manzaradan behad maftun bo‘ldim.

“Shunda fosiqlar o‘zlari nima yo‘qotganini ko‘rdilar; va Xudodan ularga qarshi olov puflandi va ularni yondirib yubordi. Bu Hukmning Ijrosi edi. So‘ng fosiqlar Iso bilan birlikda bo‘lgan muqaddaslar ming yil davomida ularga o‘lchab berganlariga yarasha jazo oldilar. Fosiqlarni yondirib yuborgan o‘sha Xudoning olovi butun yer yuzini ham pokladi. Parchalanib, yirtiq-yamoq bo‘lib ketgan tog‘lar qizg‘in haroratda erib ketdi, atmosfera ham, shuningdek, va barcha somonxashak yonib bitdi. Shunda bizning merosimiz oldimizda ochildi — ulug‘vor va go‘zal — va biz yangilangan butun yerga merosxo‘r bo‘ldik. Biz hammamiz baland ovoz bilan: “Shon-sharaf, Alleluia”, deb qichqirdik.

“Shuningdek, men shuni ko‘rdimki, cho‘ponlar Muqaddas Kitob qo‘llab-quvvatlaydi deb o‘ylashlari mumkin bo‘lgan ahamiyatli har qanday yangi masalani ilgari surishdan oldin, o‘zlari ishonishga asosli sabablari bo‘lgan, barcha xabarlarida qatnashgan va hozirgi haqiqatning barchasida sobit bo‘lgan kishilar bilan maslahatlashishlari kerak. Shunda cho‘ponlar mukammal birlikda bo‘ladilar, va cho‘ponlarning birligi jamoat tomonidan his etiladi. Men shuni ko‘rdimki, bunday yo‘l baxtsiz bo‘linishlarning oldini olar edi, va shunda qimmatli poda bo‘linib ketishi, qo‘ylarning esa cho‘ponsiz tarqalib ketishi xavfi bo‘lmas edi.”

“23-sentabr kuni Rabbiy menga O‘z xalqining qolganini qutqarib olish uchun ikkinchi bor qo‘lini uzatganini ko‘rsatdi va bu yig‘ilish vaqtida sa‘y-harakatlar ikki barobar kuchaytirilishi lozim edi. Sochilish vaqtida Isroil zarbaga uchrab, parcha-parcha bo‘ldi; ammo endi, yig‘ilish vaqtida, Xudo O‘z xalqini sog‘aytirib, bog‘laydi. Sochilish paytida haqiqatni yoyish uchun qilingan sa‘y-harakatlar juda oz ta‘sir ko‘rsatgan, juda oz narsa yoki hech narsa amalga oshirgan edi; biroq yig‘ilish vaqtida, Xudo O‘z xalqini to‘plash uchun qo‘lini uzatgan ekan, haqiqatni yoyish yo‘lidagi sa‘y-harakatlar ko‘zlangan samarani beradi. Hamma ishda birlashgan va g‘ayratli bo‘lishi kerak. Menga ko‘rsatildiki, hozirgi yig‘ilish davrida bizni boshqarish uchun sochilish davriga misol sifatida murojaat qiladigan har qanday kishi uchun bu uyatdir; chunki agar Xudo biz uchun hozir o‘shanda qilganidan ortiqrog‘ini qilmasa, Isroil hech qachon to‘planmas edi. Haqiqat qog‘ozda nashr etilishi ham, va‘z qilinishi kabi, zarurdir.

“Egamiz menga 1843-yilgi jadval O‘zining qo‘li bilan yo‘naltirilganini va uning hech bir qismi o‘zgartirilmasligi kerakligini ko‘rsatdi; undagi raqamlar U xohlaganidek edi. Uning qo‘li ayrim raqamlardagi bir xatoni ustida turib, uni yashirib turgan edi, shuning uchun Uning qo‘li olib tashlanmaguncha, hech kim uni ko‘ra olmas edi.

“So‘ng men “Kundalik”ga doir shuni ko‘rdimki, “qurbonlik” so‘zi inson donoligi tomonidan qo‘shib qo‘yilgan bo‘lib, matnga tegishli emas; va hukm soati haqidagi hayqiriqni berganlarga Rabbiy bu boradagi to‘g‘ri qarashni bergan edi. 1844-yildan oldin, birlik mavjud bo‘lgan paytda, deyarli hamma “Kundalik” haqidagi to‘g‘ri qarashda birlashgan edi; ammo 1844-yildan beri, chalkashlik ichida, boshqa qarashlar qabul qilindi, va buning ortidan zulmat hamda chalkashlik keldi.

“Egam menga Vaqt 1844-yildan beri sinov bo‘lmaganini va vaqt endi hech qachon yana sinov bo‘lmashligini ko‘rsatdi.

“Shundan so‘ng, menga shunday buyuk adashishda bo‘lgan ayrim kishilar ko‘rsatildi: go‘yoki azizlar Rabbiy kelishidan oldin hali Eski Quddusga borishlari kerak emish va hokazo. Bunday qarash uchinchi farishtaning xabari ostidagi Xudoning hozirgi ishidan aqlni ham, qiziqishni ham chalg‘itishga qaratilgandir; chunki agar biz Quddusga borishimiz kerak bo‘lsa, unda ongimiz tabiiy ravishda o‘sha yerda bo‘ladi va vositalarimiz azizlarni Quddusga olib borish uchun boshqa maqsadlarga sarflanmay, ushlab qolinadi. Men shuni ko‘rdimki, ularning bu buyuk adashishga tushib qolishlariga sabab shuki, ular bir necha yillardan beri ichida bo‘lib kelgan xatolarini tan olmaganlar va tark etmaganlar.” Review and Herald, November 1, 1850.

Parcha quyidagi so‘zlar bilan boshlanadi: “Rabbiy yaqinda menga vahiyda ko‘rsatgan narsalarining qisqa bir tasvirini sizlarga bermoqchiman.” Bir necha mavzular taqdim etilgan edi va u “kundalik”ka oid paragraflni keyingi paragraf bilan birlashtirmagan. Bu ish keyinroq muharrirlar tomonidan amalga oshirildi; ular ushbu parchani Experience and Views asarida, undan keyin esa Early Writings asarida joylashtirdilar. Experience and Views asarida muharrirlar dastlabki sakkiz paragrafni tushirib qoldirdilar va unga “kundalik” hamda vaqt belgilash haqida unga ko‘rsatilgan narsalarga oid paragraflarni birlashtirdilar. Experience and Views 1851 yilda nashr etildi, so‘ng esa Early Writings 1882 yilda nashr etildi.

“Early Writings” asosan “Experience and Views”da paydo bo‘lgan o‘sha to‘rtta xatboshidan iborat edi, biroq bitta muhim istisno bilan. “Experience and Views”da vaqt belgilash masalasiga taalluqli bo‘lgan bir jumla xatboshi “the daily”ga taalluqli bo‘lgan avvalgi xatboshi bilan birlashtirilgan edi. So‘ngra vaqt belgilash masalasiga taalluqli xatboshidan keyin dastlab kelgan xatboshi kiritilgan edi. “Early Writings”da esa “Experience and Views”dagi boshqa bir parchadan olingan xatboshi hozir ham “the daily”, ham vaqt belgilash masalalariga taalluqli bo‘lgan xatboshi bilan dastlab undan keyin eski Quddusga ziyoratlar qilish nega noto‘g‘ri ekanini ko‘rsatib bergan xatboshi orasiga joylashtirilgan edi.

Experience and Views asarining boshqa bir sahifasidan olib tashlangan, so‘ngra Early Writings dagi parchaga kiritilgan xatboshi, 1844 yildan beri boshlangan “kundalik” haqidagi chalkashlikni yanada kuchaytirdi, xolos. Ushbu xatboshi Sister White’ning vahiy haqidagi asl bayonida mavjud emas edi.

“Rabbiy menga uchinchi farishtaning xabari borib, Rabbiyning sochilib ketgan farzandlariga e‘lon qilinishi kerakligini va u vaqtga bog‘lab qo‘yilmasligi lozimligini ko‘rsatdi; chunki vaqt endi hech qachon yana sinov bo‘lmaydi. Men shuni ko‘rdimki, ayrimlar vaqtni va‘z qilishdan kelib chiqadigan soxta bir hayajonga berilayotgan edilar; uchinchi farishtaning xabari esa vaqt ko‘tara oladigan narsadan ham kuchliroq edi. Men bu xabar o‘z poydevori ustida tura olishini, uni mustahkamlash uchun vaqtga muhtoj emasligini va u qudrat bilan borib, o‘z ishini bajarishini hamda solihlik ila qisqartirilishini ko‘rdim.” Experience and Views, 48.

“Experience and Views” asarining qirq sakkizinchi sahifasidagi paragraf “Early Writings”dagi, bir-biridan farqli ikki paragrafni birlashtirish orqali yaratilgan paragrafdan keyin kiritilgan bo‘lib, u

asl bayonda mavjud bo'lmagan vaqt belgilashga urg'u berdi.

1931-yilda Quddus xalqini boshqargan qadimgi kishilar shunday bir rivoyat to'qidilarki, unga ko'ra Daniells 1910-yilda Opa White bilan suhbatlashgan emish; Daniells taqdim etgan guvohlikda esa u 1843-yilgi jadvalga ishora qiladi va Opa White bilan suhbatlashayotganida jadvalda mavjud bo'lmagan ma'badni ko'rsatganini aytadi. Go'yoki uning yonida Early Writings kitobi bo'lgan va u undan nimani nazarda tutganini so'raganida, hamda uning javoblariga asoslanib, Early Writingsdagi "the daily" masalasida pionerlar qarashini ma'qullovchi parcha aslida vaqt belgilashga qarshi ogohlantirish ekan, degan xulosadan o'zga xulosaga kela olmagan. To'qib chiqarilgan suhbatdan yigirma bir yil o'tib va go'yoki suhbat qilingan shaxslar vafotidan o'n olti yil keyin, Daniells bu guvohlikni uchinchi avlod tarixiga joylashtiradi.

F. C. Gilbert ibroniy tili olimi edi va u "kundalik"ning butparastlik ekanligi haqidagi to'g'ri qarashni kashshoflar hamda Ellen Uayt shunday deganlari uchungina qo'llab-quvvatlamagan. U buni Doniyor payg'ambar qo'llagan ibroniy matnini anglash asosida himoya qilgan. U o'sha davrning taniqli adventist ibroniyshunosi edi. Daniells va Prescott ilgari surayotgan "kundalik" haqidagi bahs tobora kuchayib borar ekan, Gilbert kashshoflar pozitsiyasini himoya qilib turgan taniqli olimlardan biri edi. U 1910-yil 8-iyunda Ellen Uayt bilan suhbat qilgan va keyinchalik o'zi bilan Opa Uayt nimalarni muhokama qilganini qayd etgan. Daniellsning guvohligi F. C. Gilbertnikiga mutlaqo ziddir.

Manuscript Releases asarining yigirmanchi jildida, o'n yettinchi sahifadan yigirma ikkinchi sahifagacha bo'lgan o'rinlarda, Opa Uayt Daniells va Prescottning "kundalik" haqidagi pozitsiyasiga murojaat qiladi. F. C. Gilbertning Ellen Uayt bilan bo'lgan suhbatiga doir hisobotida uchraydigan iboralar Opa Uaytning o'zi Manuscript Releasesdan olingan parchada bayon etgan so'zlarga deyarli aynan o'xshashdir. Shunday qilib, Manuscript Releases nashr etilib tarqatilishidan oldingi ko'p yillar davomida, Daniellsning go'yoki Opa Uayt bilan qilgan suhbat mazmuni haqidagi da'vosini rad etadigan yoki tasdiqlaydigan aniq ilhomlangan guvohlik mavjud emas edi. Bundan ham muhimi, uning "kundalik" haqidagi nuqsonli qarashini qo'llab-quvvatlovchi ilhomlangan tasdiq ham yo'q edi. Bundan ham muhimrog'i, endi Manuscript Releases mavjud bo'lganining o'zida ham — uning "kundalik" haqidagi nuqsonli qarashiga ilhomlangan tasdiq hanuz yo'q!

Shunga qaramay, bugun Laodikiyalik Adventizmga Opa Uaytning "kundalik" masalasida hech qanday pozitsiyasi yo'q, faqat bu "sinov savoli" emasligi va biz "bu mavzu haqida sukut saqlashimiz kerakligi" o'rgatilmoqda. Bugun nimadir teskarisiga aylantirilgan, va teskarisiga aylantirilgan narsa shuki, "kundalik"ning haqiqiy pozitsiyasi endi Xudoning xalqi orasida ozchilik qarashiga aylangan. 1910 yilda ozchilik qarashi Daniells va Prescott tomonidan ilgari surilgan Konradining qarashi edi, ko'pchilik qarashi esa kashshoflarning pozitsiyasi edi.

Quyidagisi F. C. Gilbertning Sister White bilan bo'lgan suhbat haqidagi bayonotidir; uni Manuscript Releases bilan qiyoslash lozim bo'lib, u ushbu The Book of Daniel turkumining sakson birinchi maqolasida to'liq holda keltirilgan.

“Daniells va Prescott... ishdagi yoshi ulug‘ birodarlarga biror narsa aytish uchun hech qanday imkon bermas edilar.... Daniells meni ko‘rgani bu yerga kelgan edi, lekin men uni qabul qilmadim.... Men u bilan hech narsa haqida hech narsa gaplashishni istamadim. Ular avj oldirmoqchi bo‘layotgan ‘kundalik’ masalasiga kelsak, bunda hech qanday asos yo‘q.... Men Vashingtonda bo‘lganimda, go‘yo ularning ongini nimadir qoplab olgandek tuyulardi, va men ularga ta’sir eta olmayotgandek edim. Biz bu ‘kundalik’ mavzusi bilan hech qanday ish qilmasligimiz kerak... Men ular mening xabarimga qarshi ish olib borishlarini bilardim, shunda xalq mening xabarimda hech narsa yo‘q deb o‘ylardi. Men unga yozib, u o‘zini General Konferensiyaning prezidenti bo‘lishga noloyiq ekanini ko‘rsatayotganini aytdim.... raislikni saqlab qolishga munosib odam emas.”

“Agar ‘kundalik’ haqidagi bu xabar sinov xabari bo‘lganida, Rabbim buni menga ko‘rsatgan bo‘lur edi. Bu odamlar bu masalada boshidan oxirigacha bo‘lgan manzarani ko‘rmayaptilar....Men bu ish bilan shug‘ullanayotganlarning birortasini ham ko‘rishni mutlaqo rad etaman.

“Menga Xudodan berilgan nur shundan iborat ediki, Birodar Daniells Prezidentlikda yetarlicha uzoq turdi.... va menga bu narsalarning birortasi haqida ham u bilan endi boshqa suhbat qilmasligim aytili. Men bu masala yuzasidan Daniells bilan ko‘rishmas edim va u bilan bir og‘iz ham gaplashmas edim. Ular mendan unga qabul berishimni yolvorib so‘radilar, ammo men rozi bo‘lmadim.... Menga xalqimizni ular o‘rgatayotgan bu narsaga mutlaqo aloqador bo‘lmalik haqida ogohlantirish aytili.... Men buni tinglashdan Rabbii tomonidan man etildim. Men bu narsaga zarracha ham ishonchim yo‘qligini bildirganman.... Ular qilayotgan bu ishning barchasi shaytonning bir hiylasidir.” F. C. Gilbertning 1910 yil 8 iyunda Ellen White unga bergan suhbat haqidagi hisoboti.

Biz bu mavzuni keyingi maqolada davom ettiramiz.

“Tashqi ko‘rinish ortini ko‘ra oladigan, barcha insonlarning qalbini o‘qiydigan Zot buyuk nurga ega bo‘lganlar haqida shunday deydi: ‘Ular o‘zlarining axloqiy va ruhiy holati sabab qayg‘uga botmaydilar va dahshatga tushmaydilar.’ ‘Ha, ular o‘z yo‘llarini tanladilar, va ularning joni o‘z jirkanch ishlaridan zavqlanadi. Men ham ularning aldanishlarini tanlayman va qo‘rqan narsalarini ularning boshiga keltiraman; chunki Men chaqirganimda, hech kim javob bermadi; Men gapirganimda, ular quloq solmadilar; balki Mening ko‘z o‘ngimda yomonlik qildilar va Men xush ko‘rmagan narsani tanladilar.’ ‘Xudo ularga kuchli adashishni yuboradi, toki ular yolg‘onga ishonsinlar,’ chunki ular najot topishlari uchun ‘haqiqat sevgisini qabul qilmadilar,’ ‘balki nohaqlikdan zavq oldilar.’ Ishayo 66:3, 4; 2 Salonikaliklarga 2:11, 10, 12.”

“Samoviy Ustoz shunday deb so‘radi: ‘Aqlni aldab yo‘ldan ozdiradigan bundan-da kuchliroq qanday aldanish bo‘lishi mumkin: siz to‘g‘ri poydevor ustiga qurayotganingizga va Xudo ishlaringizni qabul qilayotganiga da’vo qilishingiz, holbuki aslida siz ko‘p narsalarni dunyoviy siyosatga muvofiq amalga oshirib, Yahovaga qarshi gunoh qilayotgan bo‘lsangiz? Oh, bu buyuk bir aldovdir, maftunkor bir xomxayoldir; haqiqatni bir vaqtlar bilgan odamlar taqvodorlikning ruhini va qudratini uning tashqi ko‘rinishi bilan adashtirib yuborganlarida; ular o‘zlarini boyib ketganmiz, ne’matlarimiz ko‘paygan va hech narsaga muhtoj emasmiz, deb o‘ylaganlarida, holbuki aslida hamma narsaga muhtoj bo‘lsalar — ana shunda bu aldanish

ularning ongini egallab oladi.”

“Xudo o‘z kiyimlarini dog‘siz saqlayotgan sodiq xizmatkorlariga nisbatan o‘zgarmagan. Ammo ko‘plar: ‘Tinchlik va omonlik’, deb faryod qilmoqdalar, holbuki ularning boshiga to‘satdan halokat kelmoqda. Agar chuqur tavba bo‘lmasa, agar insonlar o‘z yuraklarini e’tirof orqali kamtar qilmasalar va haqiqatni Isoda qanday bo‘lsa, shunday qabul qilmasalar, ular hech qachon osmonga kirmaydilar. Saflarimizda poklanish sodir bo‘lganida, biz endi o‘zimizni boymiz, mol-dunyoga to‘lmiz, hech narsaga muhtoj emasmiz, deb maqtanib, beparvo osoyishtalikda qolmaymiz.

“Kim rostgo‘ylik bilan: ‘Bizning oltinimiz olovda sinalgan; kiyimlarimiz dunyo tomonidan dog‘lanmagan’, deb ayta oladi? Men Ustozimizning soxta solihlik deb atalgan kiyimlarni ko‘rsatayotganini ko‘rdim. U ularni yechib tashlab, ostidagi nopoklikni ochib berdi. So‘ng U menga dedi: ‘Ular o‘zlarining nopokligi va fe‘l-atvorining chirkinligini qanday qilib riyokorona yopib qo‘yganlarini ko‘rmaysanmi? “Sodiq shahar qanday qilib fohishaga aylandi!” Otamning uyi savdo-sotiq uyiga, ilohiy huzur va ulug‘vorlik tark etgan joyga aylantirilgan! Shu sababli zaiflik bor, qudrat esa yetishmayapti.”

“Agar hozir o‘zining orqaga qaytishi bilan xamirturushlangan jamoat tavba qilib, imonga qaytmasa, u o‘z qilmishining mevasidan yeydi, toki o‘zidan jirkanmagunicha. Qachonki u yovuzlikka qarshilik ko‘rsatib, yaxshilikni tanlasa, qachonki u Xudoni butun kamtarlik bilan izlasa va Masihda o‘zining yuksak da‘vatiga yetib, abadiy haqiqat poydevori ustida turib hamda imon orqali o‘zi uchun tayyorlangan yutuqlardan mahkam tutsa, u shifo topadi. U Xudo ato etgan soddalik va poklikda, yerga oid chirmashuvlardan ajralgan holda namoyon bo‘ladi va haqiqat uni chindan ham ozod qilganini ko‘rsatadi. Shunda uning a‘zolari haqiqatan ham Xudoning tanlanganlari, Uning vakillari bo‘ladilar.” Testimonies, 8-jild, 249, 250.